

ÎNTRE LUMINĂ ȘI ÎNTUNERIC: IMAGINARUL CAMELIEI CAVADIA - SCURTĂ MONOGRAFIE

BETWEEN LIGHT AND SHADOW: CAMELIA CAVADIA'S LITERARY IMAGINARY
– A SHORT MONOGRAPH

DOI: [10.56177/AUA.PHILOLOGICA.2.26.2025.art.12](https://doi.org/10.56177/AUA.PHILOLOGICA.2.26.2025.art.12)

Asist. univ. dr. REBECA-RAHELA MARCHEDON
Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia

Abstract: *This study presents a concise monographic analysis of Camelia Cavadia's literary imaginary, centered on the interplay of pain and healing, and silent suffering versus expression. Across seven years, her works, from *Vina* (2015) to *Sufletul lumii* (2022) and *Singuraticile. 9 perspective feminine* (2021), recurrently explore light and darkness as symbolic forces. Darkness signifies inner sensitivity and introspection rather than mere suffering, while light is portrayed as a fragile, hard-won outcome of confrontation. Cavadia's prose combines intimacy and viscerality, emphasizing psychological trauma without spectacle. Her style evolves from naturalistic realism to a blend of the real and fantastic with poetic symbolism. The autobiographical elements highlight writing as a means of liberation. Positioned within contemporary Romanian psychological prose, her work offers both narrative and an emotional journey of confrontation and rehumanization.*

Keywords: *light and dark tropes; identity reconstruction; Camelia Cavadia; monograph; trauma; healing*

1. Introducere

Studiul de față își propune să ofere o incursiune monografică sintetică în universul literar al scriitoarei contemporane Camelia Cavadia, concentrându-se asupra romanelor și povestirilor publicate până în prezent. Deși demersul nostru se desfășoară în limitele unui cadru restrâns, acesta poate constitui fundamentul unei cercetări monografice de amploare, care să aprofundeze analiza fiecărui text în parte și să includă, totodată, o componentă biografică a autoarei, absentă din prezentul studiu, întrucât, în această etapă a cercetării, am ales să privilegiem dimensiunea analitico-literară. Interesul susținut față de scriitura Cameliei Cavadia, manifestat încă de la debutul său literar, s-a materializat de-a lungul timpului în studii proprii dedicate scriiturii acesteia, precum și în câteva capitole din teza interdisciplinară de doctorat *Trauma infantilă între realitate și reprezentări narrative contemporane*, aflată în curs de publicare la Editura Aeternitas. Aceste demersuri vor constitui un punct de plecare pentru lucrarea de față, în care vor fi integrate selectiv câteva dintre direcțiile interpretative dezvoltate anterior. Având deja conturate o serie de interpretări hermeneutice, în special asupra textelor de început, prezentul articol își propune să evidențieze evoluția stilistică a Cameliei Cavadia, conturarea direcției sale literare și aprofundarea analizelor dedicate ultimelor două volume publicate. Vom realiza o trecere succintă în revistă a principalelor repere din interpretarea primelor romane, dar accentul va cădea pe

analiza povestirilor scurte din cel mai recent volum. Acest demers ne va permite să examinăm în profunzime transformările survenite la nivelul scriiturii și al opțiunilor narative ale autoarei. Toate aceste aspecte vor fi analizate din perspectiva unui dublu registru estetic, *lumină și întuneric*, care structurează imaginarul operei și care, așa cum sugerează și titlul, devine o constantă a scriiturii Cameliei Cavadia.

2. Profilul literar și direcțiile scriiturii

O înțelegere aprofundată a direcțiilor tematice și stilistice ce structurează imaginarul literar al Cameliei Cavadia necesită o fină creionare a traiectoriei editoriale și a profilului de autor. Autoarea pășește în peisajul literar românesc odată cu publicarea romanului de debut, *Vina*¹ (2015), o apariție receptată cu entuziasm atât de cititori, cât și de critica literară. Valoarea acestui debut literar își află recunoașterea imediată prin distincția obținută pentru cel mai bun roman de început, validând astfel potențialul artistic și confirmând locul acesteia în peisajul literaturii române contemporane. Succesul obținut nu rămâne izolat, *Măștile fricii*² (2016) devine un bestseller cu peste 10.000 de exemplare vândute, care reușește, totodată, să depășească granițele României, fiind tradus în spaniolă (*Las máscaras del miedo*, Editura Omen Ediciones) și urmând să fie publicat și în limba sârbă, la Editura Prometej. Apariția primelor două volume este completată tematic de romanul *Purgatoriul îngerilor*³ (2018), urmat de volumul de proză scurtă *Sufletul lumii*⁴ (2022), care marchează o schimbare notabilă de stil și deschide noi orizonturi tematice. Pe lângă aceste opere de ficțiune, se remarcă și contribuția autoarei la volumul colectiv *Singuraticile. 9 perspective feminine*⁵ (2021), unde semnează un text autobiografic cu o puternică încărcătură confesivă, situat în zona de tranziție dintre romanele de început și proza scurtă.

Privind dintr-o perspectivă stilistică, opera Cameliei Cavadia se desfășoară pe două coordonate esențiale: pe de o parte, romanele de început care impun o voce narativă coerentă, pe de altă parte, volumul de proză scurtă, care tinde către o lărgire a orizonturilor estetice, explorând noi teritorii ale expresivității literare. Între aceste două paliere, în zona de graniță a creației sale, se conturează povestirea autobiografică *Să nu uiți!*, – parte integrantă a volumului colectiv *Singuraticile* – un fragment confesiv ce dezvăluie o latură vulnerabilă, intimă și intens personală a scriiturii sale, oferind astfel o perspectivă revelatoare asupra sensibilității ce pulsează în fundalul întregii opere.

¹ Se va folosi ediția: Camelia Cavadia, *Vina*, București, Editura Trei, 2015.

² Se va folosi ediția: Camelia Cavadia, *Măștile fricii*, București, Editura Trei, 2016.

³ Se va folosi ediția: Camelia Cavadia, *Purgatoriul îngerilor*, București, Editura Trei, 2018.

⁴ Se va folosi ediția: Camelia Cavadia, *Sufletul lumii*, București, Editura Trei, 2022.

⁵ Se va folosi ediția: Anca Zaharia (coord.), *Singuraticile. 9 perspective feminine*, București, Editura Neverland, 2021.

a. Direcții inițiale în stil și tematică – *Vina, Măștile fricii, Purgatoriul îngerilor*

Primele trei romane se înscriu cu pregnanță în registrul realismului psihologic contemporan, fiind marcate de o atenție deosebită acordată dimensiunii confesive și explorării profunde a dramelor interpersonale. Autoarea se situează într-o generație post-2010 ce propune o literatură a intimității și introspecției, adesea în forma romanescă, dar ferm ancorată în realități sociale și emoționale dure, care nu ezită să pună în lumină vulnerabilitățile și traumele individuale. Această *triadă narativă* se apropie de literatura terapeutică și introspectivă, având ca axe tematice centrale probleme precum **abuzul, frica, vinovăția, singurătatea și relațiile disfuncționale**. Totuși, proza Cameliei Cavadia transcende deseori limitele introspecției individuale, intersectându-se cu structura romanului social, dimensiune pregnantă în volumul *Purgatoriul îngerilor*, prin abordarea unor teme grave precum **dispariția copiilor, abuzul psihologic sistemic sau vinovăția colectivă**. Accentul narativ este pus pe construcția minuțioasă și complexă a psihologiei personajelor, unde conflictele interne și dezagregarea identitară sunt redată cu o finețe aproape clinică. Tematicile explorate se intersectează adesea cu estetica realismului naturalist, prin imagini pregnante și detalii de factură aproape grotescă, subordonate intenției psihologice. În aceste universuri maligne, personajele par să oscileze între crize profunde de identitate și o continuă fragmentare a sinelui, conturând o lume în care echilibrul psihic este fragil, iar lupta interioară este neîncetată. Stilul de început al Cameliei Cavadia se distinge printr-o austeritate lipsită de orice urmă de melodramatism, dar cu o empatie dureroasă și o sinceritate directă ce pătrunde în esența suferinței umane. Această voce literară, matură și convingătoare, poate fi pusă în paralel cu scriitori contemporani europeni precum Radu Găvan, Tatiana Țibuleac, Ioana Pârvulescu, Elena Ferrante sau Susanna Tamaro, ale căror opere împărtășesc preocupări similare pentru psihologia personajelor și pentru explorarea adâncă a condiției umane în fața **traumelor** și a **alienării**. Tendința dominantă a romanelor evidențiază o nevoie acută de exprimare realistă și nemijlocită a brutalității vieții, adesea încărcată de reziduuri ale unui trecut promiscuu și marcată de o profundă neîncredere în societate. Scriitura adoptă o formulă apropiată de registrele nonficionale, evocând o formă de simulare a jurnalelor intime, articulate prin vocile unor personaje fictive, modelate după tiparul realității și adesea ancorate într-un biografism confesiv.

În toate cele trei romane⁶ identitatea personajelor se structurează în jurul traumei, înfășurată în registre narative tensionate între destin și alegere. Dacă în

⁶ Secvențele următoare privind cele trei romane reiau, într-o formă adaptată, idei din articolele: Rebeca-Rahela Marchedon, *Father's Hypostases. Comparative Study – Franz Kafka and Camelia Cavadia*, în „Journal of Romanian Literary Studies”, nr. 19/2019, editor Iulian Boldea, Arhipelag XXI Press, Târgu Mureș, 2019, pp. 767-772; Rebeca-Rahela Marchedon, *Comparative Psychoanalytic Research through Transgenerational Dispersion – Camelia Cavadia, Măștile fricii*, în „Identities in Globalisation. Intercultural Perspectives”, nr. 7/2020, editori Iulian Boldea și Cornel Sigmirean, Arhipelag XXI Press, Târgu Mureș, 2020, pp. 567-576; Rebeca-Rahela Marchedon, *Raporturi identitare în imaginarul Cameliei Cavadia – Vina, Măștile fricii, Purgatoriul îngerilor*, în „Annales

Vina metamorfoza personajului central, Thomas H., este catalizată de vinovăția morală și de urmările unei decizii tragice, în *Măștile fricii* și *Purgatoriul îngerilor*, traumele de familie sau cele colective modelează identitatea pe cale regresivă, impusă din exterior. În *Vina*, firul narativ alternează între două planuri temporale, fiecare ilustrând o ipostază identitară distinctă a aceluiași personaj: tânărul bărbat, aflat la începutul unei vieți împlinite, și adultul înstrăinat de sine, copleșit de povara trecutului. Pe măsură ce acțiunea înaintează, viața personajului principal alunecă spre degradare interioară, marcată de gelozie, alcool, frică și incertitudine. Replica-teză a romanului – „Moartea e întâmplarea care schimbă totul în jur”⁷ – conturează atmosfera dominantă a narațiunii și emergența către **întuneric**. Moartea fiicei sale, Clara, declanșează ruptura interioară, moment de inflexiune existențială care anulează vechea identitate și inaugurează o nouă formă de ființare, definită prin culpabilitate, dependență și izolare, percepute simbolic ca reverberații ale stingerii luminii din om. Textul propune o **meditație asupra vinovăției** ca esență constitutivă a eului, încorporată până în structura fizică a personajului. Stilistica, marcată de un naturalism grotesc caracteristic autoarei, articulează un joc simbolic al elementelor grotescului, reflectând latura întunecată a frământărilor sufletești. Internalizarea vinovăției este percepută ca formă de contaminare, infiltrată până în structura celulară a ființei. Imaginarul degradării corporale funcționează simbolic, sugerând o vină imposibil de expulzat, care devine expresia unei subiectivități captive în propriul întuneric: „Vina se lipise de el, îi intrase în celule, se amestecase cu carnea și ADN-ul lui. Se freca uneori până-i dădea sângele în zonele mai sensibile, dar degeaba. În zadar freca și freca, mizeria pătrunse adânc în piele și chiar dacă nu se vedea nimic la suprafață, infectase țesutul din care ieșea un miros de hoit”⁸. Finalul, deși prefigurează o posibilă reconciliere prin dorința de a-și revedea fiul, este spulberat de o moarte neașteptată. Într-un gest salvator, Thomas moare protejând o copilă, o viață dată în schimbul alteia, poate o formă târzie de **mântuire** și de recuperare a dimensiunii luminoase a ființei.

Contrastiv, în *Măștile fricii* și *Purgatoriul îngerilor* se remarcă articularea coerentă a unei poetici a traumei, centrată pe destructurarea identității copilului supus unor contexte familiale și sociale disfuncționale. În ambele narațiuni, Camelia Cavadia sondează felurile multiple în care **trauma**, fie ea individuală sau colectivă, **modulează parcursul identitar**, devenind o forță modelatoare profundă și insidioasă. În *Măștile fricii*, trauma parentală este transmisă pe cale transgenerațională, generând o moștenire psihică toxică în care figura paternă se constituie drept arhetip al opresiunii. Această imagine devine o „fantomă” psihanalitică, conservată în inconștientul protagonistei Ema, dar și în cel al fratelui acesteia, David, dictând comportamente compulsive și inhibând procesele de integrare identitară. Configurarea teoretică ce susține trăirile personajelor se articulează în jurul modelului fantomei transgeneraționale și al criptei psihice,

Universitatis Apulensis. Series Philologica”, nr. 21/2020, Tipografia Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, pp. 146-156.

⁷ Camelia Cavadia, *Vina*, p. 257.

⁸ *Ibidem*, p. 282.

conceptualizate prin noțiunea de încorporare, așa cum a fost formulată de Maria Torok și Nicolas Abraham în studiul *The Wolf Man's Magic Word. A Cryptonymy*⁹. Narațiunea scoate la iveală un inconștient de ordin transgenerațional, care se impune în locul celui individual, specific perspectivei freudiene clasice. Refuzul doliului normal împiedică separarea psihică de tată, determinând identificarea cu figura paternă ca un obiect persecutor intern. În lipsa rememorării și introiecției, trauma rămâne nedelegată, iar imaginea tatălui agresor persistă în subconștient, mascând dorințe libidinale refulate. Astfel, după moartea tatălui, apar impulsuri incestuoase, ca manifestare a doliului neexprimat. Ema, protagonista, trăiește dedublarea identitară între ființa conștientă și dublul său nocturn. Dedublarea dintre eul conștient și alteritatea nocturnă capătă accente de **simbolism întunecat**, revelând o identitate sfâșiată între voință și constrângere. Spațiul nocturn devine scena desfășurării instinctelor aflate sub influența unei entități perfide: „Eram fericită să mă simt iubită și nimic altceva nu a mai contat. Pierdeam nopți în compania unor bărbați pe care-i cunoscusem de doar câteva ore. [...] O iubeam pe fata aceea care putea să fie tot ce nu putusem eu să fiu”¹⁰. Erotismul cu valențe punitive, alături de impulsurile nocturne, accentuează această tensiune. Limbajul oniric, confesiv și încărcat simbolic devine mijlocul prin care subiectul narativ încorporează trauma și refuză travaliul doliului, blocând astfel posibilitatea reconfigurării sinelui.¹¹

În *Purgatoriul îngerilor*, trauma capătă o dimensiune sistemică, înfățișând un mecanism represiv instituționalizat ce anulează identitatea până la nivelul numelui. Copiii răpiți sunt dezindividualizați și transformați în instrumente ale supunerii, într-un spațiu distopic ce evocă structuri carcerale ale obedienței și cruzimii. În acest climat ostil, se instituie un veritabil cult al furtului organizat, extins dincolo de dimensiunea materială, până la cea identitară: copiii, transformați în instrumente ale supunerii, sunt deposezați de numele lor și constrânși să accepte noi identități impuse. Actul furtului identitar devine o practică metodică, iar tentativa de a-și recăpăta numele, precum în cazul lui Teodor, capătă o valoare inițiativă și mântuitoare: „De când mă știu, toți m-au strigat Sfrijitu [...], m-aș fi obișnuit cu numele ăsta, dacă nu m-aș fi trezit brusc într-o noapte cu un cuvânt pe buze: Teodor”¹². Reintegrarea memoriei și a numelui propriu devine un act cathartic, prin care subiectul își recuperează sensul ființei și accede la o formă de restituire simbolică. Această forță interioară a personajului deschide direcția narativă a romanului către o **poetică a luminii**, a reconfigurării identitare și a speranței. Trauma colectivă modelează identificarea copiilor cu figura despotică a stăpânului Sabad, influențând procesul lor de devenire. Comportamentele agresive

⁹ Nicolas Abraham, Maria Torok, *The Wolf Man's Magic Word. A Cryptonymy*. Translated by Nicholas Rand, foreword by Jacques Derrida, Minneapolis, University of Minnesota Press, 1986.

¹⁰ Camelia Cavadia, *Măștile fricii*, pp. 14-15.

¹¹ Vezi cap. *Măștile fricii*; *Purgatoriul îngerilor*, Camelia Cavadia în Rebeca-Rahela Marchedon, *Trauma infantilă între realitate și reprezentări narrative contemporane*. Prefață de prof. univ. dr. Paul Nanu, Alba Iulia, Editura Aeternitas, 2025, în curs de publicare.

¹² Camelia Cavadia, *Purgatoriul îngerilor*, p. 16.

se propagă entropic în grup, imprimând asupra trupului și conduitei copiilor tiparul autocratului. Tartoru, copil abuzat în mod repetat, ajunge treptat să interiorizeze și să reproducă identitatea agresorului, devenind el însuși o sursă de teamă pentru ceilalți ostatici ai universului carceral infantil. Imaginarul autoarei se hrănește din suferință, plasând constant narațiunea în proximitatea abisului, nu doar ca tematică recurentă, ci ca **estetică a întunecimii** și a fragmentării identitare. Literatura ei propune o cartografiere simbolică a traumei, revelând o constelație de identități sfărâmate, în căutare de sens și reîntregire. Astfel, între vinovăție și uitare, între trauma personală și mecanisme de alienare colectivă, proza Cameliei Cavadia construiește un univers literar al rănirii persistente, în care scriitura însăși devine actul de traversare a **întunericului**, marcat doar de tentative fragile de a accede către lumină. Aceste irizații fragile par să anunțe, cu o eleganță reținută, direcția stilistică spre care autoarea se îndreaptă în volumul următor.

b. Evoluție narativă – *Sufletul lumii*

Cea de-a doua etapă din parcursul literar al autoarei, marcată de apariția volumului de proză scurtă *Sufletul lumii*, aduce o transformare notabilă de ton și construcție narativă. Spre deosebire de romanele anterioare, această culegere de 12 povestiri – un număr pe care autoarea îl revendică drept simbolic (12 apostoli, 12 luni, 12 zodii) – propune o explorare a unui registru diferit: mai condensat, mai liric, cu accente care apropie stilul de realismul magic. În acest sens, remarca doamnei conf. univ. dr. Gabriela Chiciudean, referitoare la specificul realismului magic și la modul subtil în care evenimentele neobișnuite se insinuează în țesătura cotidianului, se dovedește relevantă pentru înțelegerea realismului magic cultivat în acest volum:

„Deschizând calea spre un univers mult mai complex decât acela pe care îl cunoaștem din realitatea înconjurătoare, realismul magic, așa cum apare el în literatură și în artă, este diferit de lumile fantastice dominate de magie. În operele create, pe lângă elementele vieții de zi cu zi, componenta reală, familiarul și cotidianul, încep să se altereze prin intervenția unor evenimente neobișnuite ce nu se pot explica prin tipare «realiste»¹³, producând „mistere care tulbură liniștea obișnuitului”¹⁴.

Deși anumite teme recurente persistă, în special cele asociate durerii, marginalității și fragilității umane, proza evoluează vizibil spre o diversificare a mijloacelor expresive și conceptuale. *Sufletul lumii* deschide un câmp narativ în care fantasticul se insinuează subtil, contaminând realul cu elemente de mit, simbol și metafizic. Se observă o deplasare a accentului de pe desfășurarea amplă a acțiunii către esențializare și intensificare afectivă, iar stilul devine mai dens, mai riguros compus, cu o forță poetică menită să producă rezonanță interioară și reflecție.

¹³ Gabriela Chiciudean, *Realism magic și realism „halucinant” în romanele Laurei Imai Messina*, în *Incursiuni în imaginar 15. Magical Realism in Literature*, vol. 15/2024, nr. 1, p. 279.

¹⁴ *Ibidem*.

În proza scurtă, interferența dintre real și fantastic se realizează organic, fără delimitări rigide, generând o țesătură narativă în care dimensiunile vizibile ale existenței se împletesc cu substraturi simbolice. Universul interior al personajelor se proiectează și se contopește cu exterioritatea, într-un proces de reciprocă reflectare, în care granițele dintre psihologic și material devin permeabile. Temporalitatea se configurează fluid, pendulând între concretul imediat al cotidianului și un timp suspendat, de esență mitică, în care logica realului este înlocuită de ritmurile atemporale. Acest topos narativ poate fi plasat într-o zonă de frontieră, „unde la granița dintre fantastic și mitologic, [...] «pigmentat cu zone ale realului»”¹⁵, formulare prin care Viorica Bold surprinde esența realismului magic în literatura română. Această definiție susține ideea că realismul magic nu se limitează la o simplă juxtapunere a realului cu fantasticul, ci presupune „calitatea ficțională a realității și calitatea reală a ficționalului [...] în care se intersectează logica și iraționalul”¹⁶. Aceste „puncte” devin elementele definitorii ale realismului magic, marcând o suprapunere a spațiilor și a realităților multiple, un fenomen pe care Michel Foucault îl descrie prin conceptul de heterotopie, o „zonă artistică” unde „iluzia se suprapune peste ceva real”¹⁷. Potrivit autoarei, Foucault exemplifică această heterotopie prin coloniile iezuiților din America de Sud, spații în care realul și irealul coexistă, iar structura socială și organizarea locului sunt utopice, adică alternative și în afara normelor dominante. Acest tip de spațiu funcționează ca o metaforă a realismului magic prin care se construiește o realitate „marvelous”, un termen folosit și de Alejo Carpentier pentru a defini realismul magic.¹⁸ Mai mult, această suprapunere de spații și realități este comparabilă cu „un spațiu al subiectivității”¹⁹ descris de arhitectul Eisenman, unde „realul alternează cu imaginarul,”²⁰ într-un „spațiu al creativității”. În această viziune, realismul magic reprezintă un „nou tip de realitate” care funcționează ca o reacție de compensare, un răspuns la „tema pierderii identității” și o „încercare de a construi una nouă”.²¹

În cazul personajelor din proza scurtă a Cameliei Cavadia, acest proces devine o recunoaștere a *sufletului lumii*, un principiu capabil să redea speranța și să deschidă calea către mântuire. Din această perspectivă, explorând modalitățile de construire ale realismului magic, volumul *Sufletul lumii* conturează o atmosferă plurivalentă, oscilând între **lumină și întuneric**, dar armonizată printr-o viziune profund umană. Textul remodelează experiențele reale într-o manieră creativă și fluidă, generând spații narative în care miraculosul devine o componentă inerentă a realității, iar inexplicabilul este integrat firesc în țesătura existenței. Astfel, nu asistăm la o ruptură între real și fantastic, ci la o continuitate permeabilă, în care

¹⁵ Viorica Bold, *Realismul magic. O incursiune teoretică*. Cuvânt înainte de Mircea Muthu, Cluj-Napoca, Editura Școala Ardeleană, 2022, p. 283.

¹⁶ *Ibidem*, p. 134.

¹⁷ *Ibidem*, p. 135.

¹⁸ *Ibidem*, pp. 136-137.

¹⁹ *Ibidem*, p. 139

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*.

dimensiunea magică amplifică, compensează și îmbogățește experiența existențială, orientând-o către **lumină**. Autoarea exprimă această tensiune subtilă între factual și imaginar într-un interviu, declarând: „Sunt niște povești adevărate, dintr-o lume fantastică”²², o formulare care definește perfect echilibrul dintre factual și imaginar. Sunt povești care se spun la gura sobei – autoarea mărturisește: „Am scris această carte pentru că mă tem de lumea care va veni, dar, mai ales, mă tem să nu moară **poveștile**. Să nu dezbrăcăm de tot lumea de mister sau nu cumva să nu-l mai recunoaștem când ni se arată”²³.

Indiferent dacă narațiunea se desfășoară la persoana I sau la persoana a III-a, personajele par să traverseze evenimentele fără uimire și fără a căuta explicații raționale, asumându-și firescul neobișnuitului. În povestirea *Pune-ți o dorință*, vocea narativă, care se insinuează a fi chiar vocea autoarei, adoptă o perspectivă cu accente autobiografice, relatând o întâmplare cu vădit caracter magic, provenită din propria experiență de viață. Seninătatea și naturalețea cu care este primit inexplicabilul reflectă nu doar acceptarea, ci și încrederea profundă în existența unui „suflet al lumii” – acea forță invizibilă, impalpabilă, care, în momente potrivite, își dezvăluie discret magia în fața oamenilor. Această prezență subtilă nu destabilizează ordinea realului, ci o completează, instaurând o armonie tainică între vizibil și invizibil. Ea devine un principiu de orientare spirituală, un ghid care conduce personajele, și, implicit, cititorul, spre lumină, sens și posibilitatea vindecării, configurând o formă de comuniune mistică între interioritatea umană și vastitatea universului: „Căluțul a început să pască liniștit [...] Ce era cu el? De unde venise? – erau întrebări la care nu căutam răspuns”²⁴.

În povestirea *Grădina ascunsă*, ceainăria se configurează drept un veritabil spațiu inițiativ, un loc al trecerii și al metamorfozei interioare, în care timpul se desprinde de curgerea sa lineară și capătă valențe mitizante: „– Doamne, Nina, știi cât a trecut? [...] Două ore. – Căâââât? [...] Hai, du-te! Nu cred că-ți merge bine ceasul!”²⁵. Atmosfera evocă universul narativ al lui Gabriel García Márquez, în care granițele dintre real și imaginar se estompează subtil. Elementele naturale, vegetația, lumina, miresmele și sunetele își asumă un rol esențial, devenind mediatori ai tranziției dinspre realitatea cotidiană către o dimensiune magică, arhetipală: „Totul era ca la-nceputuri, când nimic nu era pângărit”²⁶. În acest context, ceainăria nu este doar un decor, ci o poartă simbolică spre o lume în care ordinea firească a lucrurilor este reconfigurată, iar miraculosul se încorporează

²² Interviu - *Lansare de carte și noi recomandări literare, cu scriitoarea Camelia Cavadia*, realizat de Bookmedia, minutul 5:00, platforma Youtube, <https://www.youtube.com/watch?v=9nLQuU9rYl0> (accesat la data: 15.06.2025).

²³ Interviu – *Sufletul Lumii*, realizat de VOXA, 10 octombrie 2022, <https://www.blog.voxa.ro/post/camelia-cavadia-ultimii-ani-din-via%C8%9Ba-mea-de-p%C3%A2n%C4%83-acum-au-fost-%C8%99i-anii-cei-mai-curajo%C8%99i> (accesat la data: 15.06.2025).

²⁴ Camelia Cavadia, *Sufletul lumii*, p. 87.

²⁵ *Ibidem*, pp. 22-23.

²⁶ *Ibidem*, p. 21.

organic în textura vieții, după modelul marcheian, în care magia nu contrazice realul, ci îl completează, îl adâncește și îi revelează sensurile ascunse.

Prin această funcție de mediere între real și imaginar, spațiul ceainăriei se apropie de conceptul de *portal-oglină* teoretizat de Marius Conkan în studiile²⁷ sale dedicate fantasticului și lumilor alternative. Criticul definește acest tip de portal, preluând de la Farah Mendlesohn termenul „portal-quest fantasy”, ca pe un spațiu median al migrațiilor simbolice, un intermediar între „lumea conflictelor”, dominată de zgomot și dezordine, de ritmul alert al vieții urbane, de stresul zilnic și de conflictele interpersonale, și „lumea miraculoasă”: „totul era într-un deplin și perfect echilibru”²⁸ – „în inima Bucureștiului era o breșă-n timp ce permitea omului de rând să-și tragă sufletul”²⁹. Astfel, ceainăria din *Grădina ascunsă* poate fi interpretată drept un asemenea „non-loc insolit, de tip palimpsest, în interiorul căruia se șterge și se rescrie continuu identitatea unei lumi și a unui personaj”³⁰ – „Să te desprinzi de acele clipe putea fi dureros, cu atât mai mult cu cât în noi creștea sălbatic teama că nu ne vom mai potrivi niciodată lumii de afară”³¹. În logica realismului magic, acest portal nu doar facilitează trecerea către alt univers, ci restructurează percepția asupra realului, oferind personajelor posibilitatea unei reconstrucții identitare și spirituale prin contactul cu miraculosul.

Pe de altă parte, în proza scurtă *Necuratul*, titlu ce recurge la denumirea populară, eufemistică, a unei forțe malefice, cu trimitere la figura mitologică a diavolului, simbol al întinericului, întâlnim o narațiune la persoana a III-a, structurată în jurul unui personaj masculin, Petre, prins într-o moștenire transgenerațională a violenței. Comportamentul său abuziv față de soție repetă tiparul patern, ilustrând mecanismele traumatice ale perpetuării răului. Într-un moment de criză, Petre simte că „are un șarpe în el”, metaforă a răului interiorizat, a urii și resentimentului moștenit, dar și simbol având adânci rădăcini mitice și psihanalitice, concretizate în figura fantomatică a tatălui, care se manifestă în spațiul oniric, instaurând un dialog simbolic între subconștient și dimensiunea arhetipală a memoriei: „Aici, în vis se răzvrătește împotriva părintelui ce nu l-a lăsat niciodată să iubească [...] Fantoma lui îl chinuie de dincolo și-ar vrea s-o alunge hât departe, dar ta-su e în el, s-a-ncolăcit în sinele și carnea lui”³². Trauma profundă, prefigurată și transpusă simbolic prin boala care îl doboară pe Petre, se transformă, în registrul realismului magic, într-o imagine emblematică – șarpele interior. Această metaforă este apoi ritualizată în încercarea Mariei de a-l vindeca, prin ademenirea șarpelui cu lapte, un gest inspirat din mitologiile populare în care șerpilor ies din ascunzișuri atunci când simt laptele. Deși ritualul pare inițial zadarnic, el semnifică o luptă simbolică cu răul invizibil, o încercare de a gestiona trauma

²⁷ Marius Conkan, *Heterotopias: Making and Remaking Imaginary Spaces*, în „Caietele Echinox”, Laura T. Ilea (Editor), vol. 30/2016 (249-257) și Marius Conkan, *Portalul și lumile secundare. Tipologii ale spațiului în literatura fantasy*, București, Editura Tracus Arte, 2017.

²⁸ Camelia Cavadia, *Sufletul lumii*, p. 22.

²⁹ *Ibidem*, p. 29.

³⁰ Marius Conkan, *Portalul și lumile secundare. Tipologii ale spațiului în literatura fantasy*, p. 44.

³¹ Camelia Cavadia, *Sufletul lumii*, p. 26.

³² *Ibidem*, p. 96.

prin intermediul imaginii magice care o prefigurează, transmutând astfel o suferință psihică într-un act ritualic cu încărcătură spirituală. Regăsim, așadar, în *Necuratul* elemente pregnante ale traumei transgeneraționale, similare celor explorate în romanul *Măștile fricii*. Pe măsură ce noaptea se instalează, simbol al trecerii către o altă stare de existență, naratorul surprinde o transformare radicală: „Era deja întuneric în el”³³, semn al unei morți simbolice, dar și al unei posibile morți fizice. În prag, „chipul lui Petre răspândește liniște și pace”³⁴, imagine ce sugerează fie eliberarea interioară prin renunțarea la rău, fie împăcarea definitivă cu sine prin moarte. Finalul, în care Maria recunoaște în el „bărbatul pe care-l așteptase. [...] Petre cel vechi și cel nou”³⁵, relevă o renaștere: vechiul sine violent dispăre, lăsând loc unei versiuni purificate: „atins de-o **lumină** unde nu este durere, nici întristare, nici suspin”³⁶. Simbolul central, șarpele, funcționează ambivalent: pe de o parte, este emblema răului originar, a blestemului domestic transmis din tată în fiu; pe de altă parte, prin imaginea covorului „solzos depus la picioarele patului ca o ofrandă”³⁷, devine semnul regenerării, pielea lepădată a unei ființe care se transformă. Maria, învelindu-se în acest „covor”, își asumă nu doar memoria răului, ci și reconcilierea cu întregul destin al lui Petre. Lacrima finală și dispariția „petei de pe cer” marchează o purificare, atât a cuplului, cât și, metaforic, a lanțului familial, adică **o deplasare simbolică dinspre întuneric către lumină**.

De remarcat este faptul că personajul îmbrățișează natura întunericului, asumând răul ca parte integrantă a ființei umane: „Dacă ar fi descoperit lucrul ăsta mai demult, nu l-ar fi lăsat pe diavol să se instaleze atât de dramatic și definitiv înăuntrul lui”³⁸. Această abordare reflectă o relație complexă cu miticul, care nu rupe realitatea, ci o adâncește, integrându-se organic în țesătura narativă. Astfel, integrarea firească a fantasticului în cadrul realist devine un element definitoriu al realismului magic. Așa cum subliniază Beatrice Chanady în *Magical Realism and the Fantastic*, povestea devine „un exemplu de miraculos [...] elementele ireale sunt prezentate ca firești într-o lume altfel realistă”³⁹. În *Necuratul*, miraculosul nu sfidează realul, ci îl amplifică, oferind un cadru pentru explorarea răului interior și a posibilităților de mântuire. Ambiguitatea finalului, situat între moartea fizică și renașterea spirituală, intensifică dimensiunea alegorică a textului, transformând proza într-o meditație profundă asupra iubirii, iertării și vindecării.

În volumul *Sufletul lumii*, miraculosul capătă o expresie subtilă prin ceea ce autoarea denumeste „vocea lumii”, o energie invizibilă ce ghidează trăirile personajelor și insuflă narațiunii o tonalitate delicată, aproape confesională. Structura narativă, alternând între momente de intimitate lirică și pasaje cu accente mitico-folclorice, se desfășoară într-un ritm calm și contemplativ, păstrând o tentă

³³ *Ibidem*, p. 116.

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ *Ibidem*.

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ *Ibidem*.

³⁸ *Ibidem*, p. 103.

³⁹ Amaryll Beatrice Chanady, *Magical realism and the fantastic. Resolved Versus Unresolved Antinomy*, London and New York, Editura Routledge, 2020, pp. 83-84.

poetică chiar și atunci când personajele se confruntă cu manifestări ale răului sau cu forțe tenebroase. Discursul narativ rămâne deschis multiplicării interpretărilor simbolice, conferind textului o polivalență hermeneutică esențială pentru realismul magic. Chiar și în textele ce își revendică inspirația din folclor, precum misteriosul „zgomot” din *Păcătoșii* sau șarpele interior din *Necuratul*, tonul se distanțează de dramatismul convențional, îmbrățișând un registru ritualic, aproape sacral. Frica, răul, posesia sunt abordate nu ca excepții perturbatoare, ci ca elemente constitutive ale unei ordini ancestrale, în care personajele acceptă ambivalența existenței, acestea nu sunt alcătuite exclusiv din lumină și frumusețe, ci și din întuneric.

Astfel, Camelia Cavadia nu respinge dimensiunea reală a experienței umane, ci o amplifică, conferindu-i o formă simbolică și estetică prin care miticul și cotidianul se intersectează. Alegerea frecventă a perspectivei narative la persoana întâi facilitează o intimitate profundă, ce leagă concretul vieții de mit și conferă trăirilor o rezonanță universală și spirituală, fără a se desprinde de realitatea palpabilă. *Sufletul lumii* marchează astfel o direcție narativă nouă, fidelă introspecției dar deschisă către un univers în care miraculosul devine parte integrantă a firescului. Autoarea însăși afirmă: „sunt povești care nu au explicații logice, dar multe dintre ele sunt trăite”⁴⁰, configurând această scriitură ca „o pledoarie pentru frumos”, contrapusă întunericului apăsător al primelor sale volume. Se evidențiază, așadar, o orientare clară a autoarei spre **lumină** și o revenire reflexivă în spațiul timpului copilăriei. Întrebată despre semnificația magicului în propria sa viziune și despre locul în care se simte cel mai autentic, aceasta mărturisește: „Unele întâlniri sunt magice; unele momente, clipe, iubiri, atingeri, sunete, sclipiri, spectacole ale naturii și acele stranii și inexplicabile coincidențe”⁴¹. De asemenea, precizează cu claritate legătura profundă cu spațiul rural al copilăriei: „La țară. În locul unde am copilărit, locul unde am scris *Sufletul lumii*, cartea care mă reprezintă cel mai mult, care mă dezvăluie și arată felul în care văd eu lumea și mă raportează la miracol”⁴².

c. **Întuneric / Lumină: o traiectorie tematică**

Întreaga operă a Cameliei Cavadia este traversată de o dinamică tematică constantă, în care întunericul și lumina nu sunt doar simple opțiuni estetice, ci moduri fundamentale prin care se percepe și se structurează realitatea interioară a personajelor. Această pendulare simbolică între întuneric și lumină configurează o matrice interpretativă esențială pentru înțelegerea complexității universului narativ al autoarei. Așa cum am demonstrat până acum, *Sufletul lumii* semnaleză o transformare semnificativă în această traiectorie tematică, orientând discursul narativ către o lumină interioară, de natură spirituală și existențială. Textul poate fi comparat cu un tablou în tehnica clarobscurului, în care contrastele puternice

⁴⁰ Interviu - LibFest: Lansarea cărții „*Sufletul lumii*” de Camelia Cavadia, realizat de Editura Trei, minutul 03:15, platforma Youtube, <https://www.youtube.com/watch?v=kVv0vE9UshA> (accesat la data: 15.06.2025).

⁴¹ Interviu - *Sufletul Lumii*, realizat de VOXA.

⁴² *Ibidem*.

nuanțează o direcție finală spre lumină. Elementele biografice și evadările în natură devin simboluri ale unei căutări a echilibrului interior și ale reconectării cu esența umană primordială. Fantasticul este utilizat aici nu doar ca simplă modalitate de decor, ci ca un veritabil mijloc narativ de profunzime emoțională și meditație metafizică, un limbaj care încearcă să vorbească despre neînțelesul vieții, despre destin, întâmplare și sens. În această perspectivă, răul, simbolizat prin întuneric, nu este exclus sau demonizat, ci recunoscut ca o dimensiune inerentă și firească a existenței. Întunericul este acceptat, iar răul este asumat ca parte constitutivă a naturii umane.

Contrastant, primele trei volume ale autoarei dezvoltă o paradigmă în care întunericul capătă o semnificație predominant concretă și socială. Acesta devine simbolul răului palpabil, al traumei familiale sau colective. Lumina și întunericul se manifestă aici în planul stărilor psihice, constituind fracturi sufletești, experiențe traumatice sau căutări personale. Întunericul se identifică cu trauma, abuzul, vina, neputința și tăcerea, în timp ce lumina se revelează ca ieșirea din labirintul suferinței: acceptarea, iertarea, iubirea și vindecarea. Această dialectică a luminii și întunericului, recurentă în creația autoarei, se configurează într-o cheie profund psihologică, în care răul reprezintă latura obscură a ființei umane – întunericul – și este abordat ca o enigmă existențială, perspectivă ce intră în rezonanță cu interpretarea filosofică propusă de Paul Ricœur⁴³. În această viziune, răul nu se reduce la dimensiunea unei simple probleme morale, ci se extinde asupra întregii problematice a sensului vieții, a libertății și a raportului omului cu ceea ce îl transcende. Întunericul așadar, înțeles ca rău, păstrează un nucleu de mister care modelează profund felul în care individul își trăiește existența, atât în relația cu sine și cu ceilalți, cât și în raport cu lumea și cu divinul. El devine un element transformator, capabil să modeleze parcursuri interioare și să declanșeze procese de autocunoaștere și reconstrucție spirituală. Această funcție paradoxală a răului rezonază cu observația lui Paul Evdokimoff, potrivit căreia răul „poate fi văzut sub un aspect pozitiv, servind unui scop universal”⁴⁴. Omului îi este propriu, afirmă teologul, să găsească resurse pentru a săvârși binele după răul comis, așa cum nimeni nu poate săvârși binele fără a greși, într-o anumită măsură. Personajele create de Camelia Cavadia, în special cele din proza scurtă, ilustrează în mod recurent acest adevăr: ele traversează întunericul nu pentru a rămâne captive în el, ci pentru a-l folosi drept treaptă inițiativă spre mântuire, transformând experiența răului într-un drum de întoarcere către lumină. Mai mult, în interpretarea simbolică a întunericului, așa cum este relevată de Doina Ruști, „spațiul nocturn susține proiecțiile fricii. [...] Nocturnul stimulează metamorfoza grotescă a universului. Sub apăsarea întunericului, ființa își pierde echilibrul și se simte amenințată”⁴⁵.

⁴³ Paul Ricœur, *The symbolism of evil*. Translated from the French by Emerson Buchanan, Boston, Beacon Press, 1972.

⁴⁴ „peut être vu sous un aspect positif, comme servant le but universel”, (Paul Evdokimoff, *Dostoïevsky et le problème du mal*, Ondes, Éditions du livre français, Lyon, 1942, p.176).

⁴⁵ Doina Ruști, *Dicționar de teme și simboluri din literatura română*, Iași, Editura Polirom, 2009, pp. 285-286.

Această viziune subliniază rolul întunericului ca forță perturbatoare ce catalizează tensiunea existențială și dinamizează transformarea identitară a personajelor. Astfel, tematica luminii și a întunericului în opera Camelliei Cavadia nu se reduce la o opoziție simplistă, ci constituie un teren al ambiguităților și al complementarităților care reflectă complexitatea ființei umane și a lumii sale interioare. Pendularea constantă între aceste două principii devine un mod de a articula atât conflictul, cât și reconcilierea, invitând cititorul la o meditație profundă asupra condiției umane și a posibilității transcendenței.

În cadrul parcursului său literar, capitolul autobiografic din volumul colectiv *Singuraticele. 9 perspective feminine*, poziționat cronologic între primele trei romane și colecția de proză scurtă, reprezintă un contrapunct confesiv deosebit de semnificativ. Acest text funcționează ca o ancoră a tematicii întunericului, explorând cu sinceritate și adâncime aspecte precum căsnicia toxică și suferința personală, dar se încheie prin a deschide orizonturi de lumină, vindecare, curaj și afirmare a independenței. Astfel, volumul capătă valoarea unui epilog revelator, care nu doar completează, ci și explicitează dimensiunea luminoasă ce traversează întreaga ficțiune a autoarei, relevând faptul că această „lumină” nu este doar o construcție literară, ci are rădăcini adânci în experiența reală, concretă, trăită sau observată în mediul înconjurător. Această incluziune autobiografică adaugă un strat suplimentar de autenticitate discursului narativ, întărind impresia unei scriituri care nu se mulțumește cu simpla ficționalizare a traumei, ci o înfruntă și o transcende prin asumare și reflecție. În acest sens, capitolul autobiografic se constituie drept un punct de echilibru și reconciliere tematică, care reflectă maturizarea artistică a Camelliei Cavadia și lărgeste perspectiva asupra luminii și întunericului, demonstrând că acestea sunt mai mult decât simboluri literare, ele devin expresii ale condiției umane trăite, ale luptelor interioare și ale potențialului de transformare.

Concluzii

Indiferent de genul abordat, roman sau proză scurtă, fiecare text semnat de Camelia Cavadia pare să conducă, mai devreme sau mai târziu, spre o lecție sau o formă de iluminare. Chiar și atunci când viața pare iremediabil ratată sau finalul este tragic, autoarea introduce o nuanță de lumină, un sâmbure de bine care răzbate prin întuneric. Astfel, creațiile sale propun o viziune în care durerea nu este gratuită, ci transformatoare; suferința, deși dominantă, lasă loc speranței și revelației. Acest principiu, vizibil mai ales în *Sufletul lumii*, evocă nu doar simbolismul creștin al luminii care învinge întunericul, prin invocarea implicită a cuvintelor primordiale *Fiat lux!*, ci și o filozofie a complementarității de tip oriental, amintind de dualitatea armonioasă a principiilor Yin și Yang. În această cheie, universul narativ creat de Cavadia devine un spațiu al contrastelor revelatoare, unde forțele opuse nu se anulează, ci se susțin reciproc, iar lumina nu neagă întunericul, ci îl completează, transformându-l într-un drum inițiativ spre sens, vindecare și umanitate. În lumina acestei paradigme, viitorul creației sale literare capătă o aură aproape mitologică. Autoarea a anunțat deja că lucrează la un

nou roman, ceea ce ridică întrebarea esențială: în ce direcție se va îndrepta acest demers artistic? Va continua să exploreze universul ficțional încărcat de magie, fantastic și mitologie, caracteristic ultimelor sale proze, sau se va reîntoarce la tonalitatea întunecată a primelor volume, marcate de teme legate de traumă și întuneric? Sau, poate, ne va surprinde printr-o schimbare stilistică radicală, deschizând o nouă etapă în evoluția sa artistică? Răspunsul la aceste întrebări îi revine exclusiv timpului – o dimensiune pe care realismul magic o reinventează adesea ca pe un timp mitic, în care așteptarea capătă o valoare subiectivă, prelungindu-se diferit în funcție de percepția fiecărui cititor.

Astfel, între trecut și viitor, între întuneric și lumină, opera Cameliei Cavadia se conturează ca un univers literar dinamic, aflat într-o permanentă transformare, unde durerea și speranța coexistă și se reflectă reciproc, invitând cititorul la o experiență profundă de introspecție și descoperire. În această lumină, autoarea se afirmă ca o voce distinctă a contrastelor interioare, un creator care, navigând cu subtilitate între tenebre și lumină, explorează cu profunzime complexitatea și ambiguitatea condiției umane.

Bibliografie

- ABRAHAM, Nicolas; TOROK Maria, *The Wolf Man's Magic Word. A Cryptonymy*. Translated by Nicholas Rand, foreword by Jaques Derrida, Minneapolis, University of Minnesota Press, 1986.
- BOLD, Viorica, *Realismul magic. O incursiune teoretică*. Cuvânt înainte de Mircea Muthu, Cluj-Napoca, Editura Școala Ardeleană, 2022.
- CAVADIA, Camelia, *Măștile fricii*, București, Editura Trei, 2016.
- CAVADIA, Camelia, *Purgatoriul îngerilor*, București, Editura Trei, 2018.
- CAVADIA, Camelia, *Sufletul lumii*, București, Editura Trei, 2022.
- CAVADIA, Camelia, *Vina*, București, Editura Trei, 2015.
- CHANADY, Amaryll Beatrice, *Magical realism and the fantastic. Resolved Versus Unresolved Antinomy*, London and New York, Editura Routledge, 2020.
- CHICIUDEAN, Gabriela, *Realism magic și realism „halucinant” în romanele Laurei Imai Messina*, în *Incursiuni în imaginar 15. Magical Realism in Literature*, vol. 15/2024, nr. 1, pp. 277-297.
- CONKAN, Marius, *Heterotopias: Making and Remaking Imaginary Spaces*, în „Caietele Echinox”, Laura T. Ilea (Editor), vol. 30/2016 (249-257).
- CONKAN, Marius, *Portalul și lumile secundare. Tipologii ale spațiului în literatura fantasy*, București, Editura Tracus Arte, 2017.
- EVDOKIMOFF, Paul, *Dostoïevsky et le problème du mal*, Ondes, Éditions du livre français, Lyon, 1942.
- MARCHEDON, Rebeca-Rahela, *Comparative Psychoanalytic Research through Transgenerational Dispersion – Camelia Cavadia, Măștile fricii*, în „Identities in Globalisation. Intercultural Perspectives”, nr. 7/2020, editori Iulian Boldea și Cornel Sigmirean, Arhipelag XXI Press, Târgu Mureș, 2020, pp. 567-576;
- MARCHEDON, Rebeca-Rahela, *Father's Hypostases. Comparative Study – Franz Kafka and Camelia Cavadia*, în „Journal of Romanian Literary Studies”, nr. 19/2019, editor Iulian Boldea, Arhipelag XXI Press, Târgu Mureș, 2019, pp. 767-772;

- MARCHEDON, Rebeca-Rahela, *Raporturi identitare în imaginarul Cameliei Cavadia – Vina, Măștile fricii, Purgatoriul îngerilor*, în „Annales Universitatis Apulensis. Series Philologica”, nr. 21/2020, Tipografia Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, pp. 146-156.
- MARCHEDON, Rebeca-Rahela, *Trauma infantilă între realitate și reprezentări narative contemporane*. Prefață de prof. univ. dr. Paul Nanu, Alba Iulia, Editura Æternitas, 2025, în curs de publicare.
- RICŒUR, Paul, *The symbolism of evil*. Translated from the French by Emerson Buchanan, Boston, Beacon Press, 1972.
- RUȘTI, Doina, *Dicționar de teme și simboluri din literatura română*, Iași, Editura Polirom, 2009.
- ZAHARIA, Anca (coord.), *Singuraticile. 9 perspective feminine*, București, Editura Neverland, 2021.

Website:

- Interviu - Lansare de carte și noi recomandări literare, cu scriitoarea Camelia Cavadia*, realizat de Bookmedia, minutul 5:00, platforma Youtube, <https://www.youtube.com/watch?v=9nLQuU9rYl0> (accesat la data: 15.06.2025).
- Interviu - Sufletul Lumii*, realizat de VOXA, 10 octombrie 2022, <https://www.blog.voxa.ro/post/camelia-cavadia-ultimii-ani-din-via%C8%9Ba-mea-dep%C3%A2n%C4%83-acum-au-fost-%C8%99i-anii-cei-mai-curajo%C8%99i> (accesat la data: 15.06.2025).
- Interviu - LibFest: Lansarea cărții „Sufletul lumii” de Camelia Cavadia*, realizat de Editura Trei, minutul 03:15, platforma Youtube, <https://www.youtube.com/watch?v=kVv0vE9UshA> (accesat la data: 15.06.2025).